

Ymateb Llais i Ymgynghoriad Therapi Iaith a Lleferydd Cam 2

Am Llais

Llais yw'r corff annibynnol sy'n adlewyrchu barn ac yn cynrychioli buddiannau pobl sy'n byw yng Nghymru yn eu gwasanaethau Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) a gofal cymdeithasol. Rydym yn gweithio'n lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol i sicrhau bod lleisiau pobl yn cael eu clywed a'u defnyddio i wella cynllunio, dylunio a darparu gwasanaethau.

Mae'r ymateb hwn yn tynnu ar yr hyn yr ydym wedi'i glywed drwy ein gweithgareddau ymgysylltu, ein gwasanaeth eiriolaeth cwynion, a pherthnasoedd parhaus â chymunedau, gweithwyr proffesiynol a sefydliadau partner ledled Cymru. Mae ein sylwadau yn cael eu llywio gan **Yr Iechyd a gofal cymdeithasol a garem – Egwyddorion y bobl**, sy'n adlewyrchu'r hyn sy'n bwysicaf i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau.

Cwestiwn 1:

Ydych chi'n cytuno bod yr enw *Siarad Gyda Fi Cam 2* yn ddefnyddiol ac yn berthnasol i gwmpasu ymestyn y gwaith hwn i blant 5–11 oed?

Cytuno

Sylwadau:

Mae'r enw *Siarad Gyda Fi Cam 2* yn adeiladu'n briodol ar y rhaglen bresennol ac yn gosod cyfathrebu a pherthnasoedd yng nghanol y gwaith. Mae hyn **adlewyrchu**'r hyn y mae pobl yn ei ddweud wrthym yn gyson eu bod yn ei werthfawrogi fwyaf: cael eu gwranddo, eu deall a'u trin fel unigolion.

Mae parhad yr enw hefyd yn cefnogi parhad wrth i'r rhaglen ymestyn i gynnwys plant 5–11 oed.

Mae'r hyn a glywn trwy ein gweithgareddau ymgysylltu a'n gwasanaeth eiriolaeth cwynion yn tynnu sylw at bwysigrwydd cyfathrebu clir a hygyrch fel bod teuluoedd a phlant yn deall beth mae Cam 2 Siarad Gyda Fi yn ei olygu yn ymarferol.

Bydd angen gwybodaeth glir ynghylch sut mae cymorth lleferydd, iaith a chyfathrebu cyffredinol a thargedig yn berthnasol i fynediad at Therapi Lleferydd ac iaith arbenigol lle bo angen.

Bydd hyn yn allweddol i sicrhau bod y rhaglen yn cael ei deall yn dda, yn ddibynadwy, ac yn ystyrlon i deuluoedd.

Cwestiwn 2

Ydych chi'n cytuno y bydd y dull o godi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd TIL (Amcan 1) yn helpu i hwyluso canlyniadau gwell?

Cytuno

Sylwadau:

Rydym yn cefnogi'r pwyslais ar ymwybyddiaeth y cyhoedd a negeseuon hygyrch. Mae ein hymgysylltiad yn dangos bod llawer o deuluoedd yn ansicr o sut olwg sydd ar ddatblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu "nodweddiadol", neu bryd a ble i gael help.

Mae'r amcan hwn yn adlewyrchu Egwyddorion y Bobl, yn enwedig yr angen am **gyfathrebu a mynediad clir a gonest sy'n gweithio i bawb**. Er mwyn gweithio i bawb, dylai ymgyrchoedd ymwybyddiaeth:

- Ddefnyddio iaith blaen ac enghreifftiau bob dydd
- Bod yn ddwyieithog o'r dechrau
- Cyrraedd pobl trwy leoliadau lleol a chymunedol dibynadwy, nid ar-lein yn unig

Rydym yn croesawu'n arbennig y bwriad i ystyried effaith sgriniau a thechnoleg, gan fod pobl yn aml yn dweud wrthym eu bod yn chwilio am arweiniad cliriach, sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

Rydym yn cytuno'n fras â'r dull o godi ymwybyddiaeth o Leferydd, iaith a chyfathrebu. Mae'r hyn a glywn drwy ein gwasanaeth eiriolaeth cwynion yn dangos, lle mae dryswch ynghylch anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu, neu ynghylch yr hyn y gall ac na all Therapi iaith ei gynnig, y gall hyn arwain at bryder, anghytundebau a cholli ymddiriedaeth. Byddai gwybodaeth glir, sy'n canolbwyntio ar blant a theuluoedd yn helpu pobl i ymgysylltu â chymorth yn gynharach a gyda mwy o hyder a lleihau camddealltwriaeth yn ddiweddarach.

Cwestiwn 3

A ydych chi'n cytuno y bydd y dull o wella adnabod ACIL (Amcan 2) yn helpu i hwyluso canlyniadau gwell?

Cytuno, gyda rhybuddion

Sylwadau:

Mae adnabod anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu yn gynnar ac yn gyson yn hanfodol. Ar draws yr hyn a glywn gan bobl ledled Cymru, maent yn aml yn disgrifio oedi wrth gydnabod anghenion, dryswch ynghylch trothwyon a llwybrau atgyfeirio, ac anghysondeb rhwng lleoliadau a rhanbarthau.

Mae defnyddio offer safonol, sy'n seiliedig ar dystiolaeth i gefnogi adnabod mwy cyson yn gam cadarnhaol.

Rhaid i adnabod peidio â dod yn **ymarfer blwch ticio** neu ddull un maint i bawb.

Bydd angen cefnogi ymarferwyr i ddefnyddio offer yn hyblyg ac ochr yn ochr â barn broffesiynol, yn enwedig wrth weithio gyda phlant niwroamrywiol lle gall eu hanghenion cyfathrebu fod yn wahanol.

Er mwyn adlewyrchu Egwyddorion y Bobl o ran gofal amserol a gwasanaethau cydgysylltiedig, bydd yn bwysig bod yr adnabod wedi'i gysylltu'n glir â'r hyn sy'n digwydd nesaf.

Mae teuluoedd yn dweud wrthym yn rheolaidd bod angen y canlynol:

- Gwybodaeth glir am yr hyn sy'n digwydd *ar ôl* adnabyddiaeth
- Llwybrau tryloyw sy'n hawdd eu deall
- Monitro ac adolygu parhaus, yn hytrach nag asesiadau untro

Ni ddylai teuluoedd deimlo eu bod yn gyfrifol am ddod o hyd i'w ffordd drwy systemau cymhleth ar eu pennau eu hunain.

Mae Llais yn cytuno bod gwella adnabod yn gam pwysig, ond mae data eiriolaeth yn dangos nad yw adnabod yn unig yn ddigonol heb ddilyniant clir, cyson. Mae teuluoedd yn dweud wrthym am gylchoedd adnabod dro ar ôl tro ac yna rhyddhau neu dynnu oddi ar restrau aros, gan arwain at blant yn cael eu hail-adnabod sawl gwaith heb y cymorth parhaus sydd ei angen. Bydd mynd i'r afael â'r bwlch hwn rhwng adnabod ac ymyrraeth barhaus yn bwysig i gyflawni canlyniadau gwell.

Rydym yn clywed gan bobl bod aros hir, ansicrwydd ac ailasesu dro ar ôl tro yn cael effaith emosiynol sylweddol ar deuluoedd. Byddai gwella cyfathrebu, lleihau oedi y gellir eu hosgoi a darparu cefnogaeth wrth aros yn helpu i ddiogelu lles teuluoedd yn ogystal â gwella canlyniadau i blant.

Cwestiwn 4

Ydych chi'n cytuno y bydd y dull o wella cefnogaeth i'r rhai sydd â ATIL (Amcan 3) yn helpu i hwyluso canlyniadau gwell?

Cytuno

Sylwadau:

Mae'r ffocws ar ymyriadau cyffredinol a thargedig sy'n seiliedig ar dystiolaeth a ddarperir ar y pwynt o angen yn gywir. Mae llawer o bobl

yn dweud wrthym fod cefnogaeth yn aml yn dod yn rhy hwyr, ar ôl i anawsterau waethygu neu ddod yn fwy cymhleth. Gall hyn gyfyngu ar ei effeithiolrwydd.

I adlewyrchu Egwyddorion y Bobl o **ofal sy'n cydnabod y person cyfan**, dylai cefnogaeth:

- Ystyried cyd-destun teuluol, lles ac anghenion ehangach
- Bod yn hyblyg ac yn ymatebol yn hytrach nag amser wedi'i gyfyngu gan ffiniau gwasanaeth neu amserlenni penodol
- Gweithio ochr yn ochr ag addysg, iechyd a gofal cymdeithasol yn hytrach nag ar wahân

Bydd gwybodaeth glir am ba gymorth y gall teuluoedd ei ddisgwyl, a phryd, yn bwysig i adeiladu ymddiriedaeth a hyder yn y system.

Mae Llais yn cefnogi'n gryf yr uchelgais i wella cefnogaeth i blant ag anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu. Mae pryderon a godwyd drwy ein gwasanaeth eiriolaeth cwynion yn tynnu sylw at fylchau rhwng adnabod a chefnogaeth effeithiol, barhaus. Mae teuluoedd yn disgrifio rhyddhau dro ar ôl tro, adolygiad cyfyngedig ac anhawster cael cymorth pellach, gan arwain at blant yn cylchu i mewn ac allan o wasanaethau. Byddai cryfhau cefnogaeth y tu hwnt i ymyrraeth gychwynnol, yn enwedig i blant niwroamrywiol, yn adlewyrchu profiad byw yn well ac yn lleihau trallod i deuluoedd.

Cwestiwn 5

Ydych chi'n cytuno y bydd y camau gweithredu arfaethedig i uwchsgilio'r gweithlu (Amcan 4) yn arwain at well adnabod a chefnogaeth?

Cytuno'n gryf

Sylwadau:

Rydym yn clywed bod hyder a gallu gweithlu yn fater ailadroddus. Mae pobl yn dweud wrthym am brofi cyfathrebu gwael, cyngor anghyson, neu

ddiffyg dealltwriaeth o anghenion unigol wrth ddefnyddio gwasanaethau. Mae'r profiadau hyn yn arbennig o gyffredin lle nad yw staff yn teimlo'n hyderus wrth gydnabod neu ymateb i anghenion lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Rydym yn cefnogi'n gryf y ffocws arfaethedig ar:

- Hyfforddiant traws-sector
- Cynnwys cyn-gofrestru TIL
- Dysgu hygyrch, ymarferol i'r rhai sy'n gweithio gyda phlant 5–11 oed

Mae'r amcan hwn yn adlewyrchu'n gryf Egwyddorion y Bobl o **urddas a pharch** a **Chyfathrebu clir**. Dylai hyfforddiant bwysleisio nid yn unig wybodaeth dechnegol, ond sgiliau perthynas a chyfathrebu. Gwrando, ac addasu cyfathrebu i ddiwallu anghenion unigol.

Mae Llais yn cytuno bod uwchsgilio'r gweithlu ehangach yn hanfodol i wella adnabod a chefnogaeth. Mae llawer o bryderon sy'n gysylltiedig â therapi lleferydd ac iaith yn digwydd ar y ffiniau rhwng gwasanaethau, lle mae gweithwyr proffesiynol heb ddealltwriaeth neu hyder a rennir. Gallai hyfforddiant wedi'i dargedu ar gyfer addysg, staff wardiau a gweithwyr gofal cymdeithasol proffesiynol wella cydlynu a helpu i atal materion yn dod yn gwynion.

Cwestiwn 6

Ydych chi'n cytuno y bydd ymgorffori cymorth ataliol TIL ledled Cymru (Amcan 5) yn helpu i hwyluso canlyniadau gwell?

Cytuno'n gryf

Sylwadau:

Mae pobl yn aml yn dweud wrthym na ddylai lle rydych chi'n byw effeithio ar ba mor gyflym neu hawdd y gallwch gael cefnogaeth. Mae'r amcan hwn yn cefnogi'r syniad y dylai gwasanaethau fod yn deg, hygyrch a gweithio'n dda i bawb.

Rydym yn croesawu'r ffocws ar wneud cefnogaeth yn fwy cyfartal ledled Cymru ac ar weithio'n agos gyda gwasanaethau fel iechyd meddwl, Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), llythrennedd a chyfiawnder. Mae cymorth ataliol yn gweithio orau pan fydd gwasanaethau yn cydweithio a gall teuluoedd gael gafael ar gymorth yn gynnar, yn hytrach na dim ond pan fydd problemau'n dod yn fwy difrifol.

Mae Llais yn cefnogi'n gryf ymgorffori cymorth lleferydd, iaith a chyfathrebu ataliol ledled Cymru. Mae'r hyn y mae pobl yn ei ddweud wrthym yn dangos y gall cefnogaeth gynnar a chyson atal anawsterau rhag cynyddu, yn enwedig lle mae teuluoedd ar hyn o bryd yn cael eu gadael i ymdopi heb ddigon o gymorth proffesiynol. Er mwyn gwneud i hyn weithio, bydd yn bwysig monitro a mynd i'r afael â gwahaniaethau rhwng rhanbarthau, fel nad yw mynediad at gymorth ataliol yn dibynnu ar god post.

Mae teuluoedd yn dweud wrthym yn rheolaidd y gall cefnogaeth ddiflannu ar bwyntiau trosglwyddo allweddol, fel symud ysgolion neu leoliadau. Byddai disgwyliadau clir ar gyfer parhad lleferydd, iaith a chymorth cyfathrebu yn ystod pontio yn helpu i leihau aflonyddwch a gofid i blant a theuluoedd.

Cwestiwn 7

A oes unrhyw amcanion eraill y dylid eu cynnwys?

Oes

Amcan ychwanegol a awgrymir:

Cryfhau cyd-gynhyrchu gyda phlant a theuluoedd

Sylwadau:

Byddai amcan clir ar gyd-gynhyrchu yn cryfhau'r cynllun. Dylai plant a theuluoedd fod yn bartneriaid gweithredol wrth lunio cymorth lleferydd,

iaith a chyfathrebu, yn hytrach na derbyn gwasanaethau sydd wedi'u cynllunio heb eu mewnbwn yn unig.

Byddai hyn yn adlewyrchu Egwyddorion y Bobl:

- **Trin pobl fel pobl, nid rhifau**
- **Gofal sy'n cydnabod ac yn ymateb i'r person cyfan**

Mae'r hyn y mae pobl yn ei ddweud wrthym yn tynnu sylw at y ffaith bod teuluoedd yn aml yn teimlo bod penderfyniadau ynglŷn â lleferydd, iaith a chymorth cyfathrebu yn cael eu gwneud amdanynt yn hytrach na gyda nhw. Mae pobl yn dweud wrthym fod diffyg eglurder ynghylch pwyntiau adolygu, penderfyniadau rhyddhau, a pha opsiynau sydd ar gael os ydynt yn anghytuno â phenderfyniadau Therapi Iaith a Lleferydd.

Gallai ffocws cryfach ar gyd-gynhyrchu cefnogi prosesau adolygu cliriach, gwneud penderfyniadau cliriach, a mynediad at adolygiad annibynnol neu amlddisgyblaethol lle codir pryderon.

Byddai ymgorffori cyd-gynhyrchu fel amcan yn cryfhau atebolrwydd, yn gwella ymddiriedaeth, ac yn helpu i sicrhau bod gwasanaethau'n adlewyrchu anghenion a phrofiadau gwirioneddol plant a theuluoedd yn well.

Wrth i blant fynd yn hŷn, mae mwy o gyfleoedd i glywed yn uniongyrchol ganddynt am yr hyn sy'n helpu eu lleferydd, eu hiaith a'u cyfathrebu. Byddai cefnogi ffyrdd sy'n briodol i blant 5-11 oed rannu eu barn yn cryfhau cyd-gynhyrchu.

Cwestiwn 8

A oes unrhyw gamau eraill y dylid eu cynnwys?

Oes

Mae'r awgrymiadau'n cynnwys:

Yn seiliedig ar yr hyn yr ydym wedi'i glywed, byddai'r cynllun yn cael ei gryfhau trwy gynnwys camau ychwanegol sy'n helpu teuluoedd i ddeall, ymgysylltu ag a dylanwadu ar gymorth lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Gallai'r rhain gynnwys

- Esboniadau clir, hygyrch o lwybrau lleferydd, iaith a chyfathrebu, fel bod teuluoedd yn gwybod beth i'w ddisgwyl a ble i fynd am help
- Ffyrdd wedi'u hadeiladu i blant a theuluoedd roi adborth ynghylch a yw cefnogaeth yn helpu, ac i ddylanwadu ar newidiadau lle nad yw
- Cysylltiadau cryfach â mudiadau cymunedol a gwirfoddol sy'n aml yn ymddiried ynddynt yn fannau cyswllt cyntaf i deuluoedd
- Cefnogaeth i deuluoedd wrth aros am asesiad neu ymyrraeth, i leihau pryder ac atal anghenion rhag cynyddu
- Er ein bod yn cydnabod bod polisïau a rhaglenni Llywodraeth Cymru ar wahân sy'n canolbwyntio ar blant niwroamrywiol, maent yn aml ymhlith y rhai yr effeithir arnynt fwyaf gan anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu. Byddai cysylltiadau cliriach rhwng Siarad Gyda Fi Cam 2 a fframweithiau niwroamrywioliaeth ac Anghenion Dysgu Ychwanegol yn helpu i leihau bylchau mewn cymorth ac yn ei gwneud hi'n haws i deuluoedd ddeall o ble y dylai help ddod o.

Mae'r hyn yr ydym wedi'i glywed trwy ein gwasanaeth eiriolaeth cwynion yn awgrymu y byddai disgwyliadau cenedlaethol cliriach ynghylch penderfyniadau rhyddhau, pwyntiau adolygu, a llwybrau i ddwysáu yn gwella hyder yn y system. Gallai hyn helpu i leihau cwynion dro ar ôl tro a'r angen i deuluoedd ail-ymuno â gwasanaethau pan fydd cymorth wedi dod i ben yn rhy fuan.

Ochr yn ochr â mesurau gwasanaeth a system, dylai llwyddiant adlewyrchu a yw plant a theuluoedd yn teimlo eu bod yn cael eu gwranddo, yn wybodus ac yn glir am yr hyn a fydd yn digwydd nesaf. Byddai cipio adborth ar brofiadau pobl yn darparu mesur ystyrlon o a yw cymorth yn gweithio yn ymarferol.

Cwestiwn 9

Beth yw'r effeithiau tebygol o'r amcanion arfaethedig ar y Gymraeg?

Sylwadau:

Rydym yn gweld cyfle sylweddol am effaith gadarnhaol os bydd darpariaeth ddwyieithog yn cael ei ymgorffori o'r cychwyn cyntaf. Mae pobl yn dweud wrthym fod dewis iaith yn ganolog i deimlo'n ddealladwy, yn cael eich parchu, ac yn hyderus.

Fodd bynnag, mae perygl y gellid trin darpariaeth Gymraeg fel un eilaidd os:

- Nid yw offer, hyfforddiant nac ymyriadau yn cael eu datblygu'n gyfartal yn Gymraeg
- Nid yw staff sy'n siarad Cymraeg yn cael eu cefnogi na'u cynyddu

Mae ymgorffori cymorth iaith Gymraeg yn adlewyrchu Egwyddor y Bobl o **wasanaethau cynhwysol, hygyrch a theg i bawb**.

Er nad yw ein gwaith achos eiriolaeth cwynion yn casglu materion penodol i'r iaith Gymraeg yn rheolaidd, mae Llais yn pwysleisio pwysigrwydd sicrhau bod asesiadau, cyngor ac ymyriadau ar gael yn ddwyieithog. Mae hyn yn arbennig o bwysig lle gall camddealltwriaeth am risg, rhyddhau, neu gefnogaeth gael canlyniadau sylweddol i deuluoedd.

Cwestiwn 10

A ellir newid yr amcanion er mwyn gwella effeithiau cadarnhaol ar y Gymraeg neu liniaru effeithiau negyddol?

Sylwadau:

Gellir. Rydym yn argymhell:

- Ymrwymiad penodol i gydraddoldeb offer, adnoddau a hyfforddiant i'r iaith Gymraeg a'r Saesneg

- Monitro mynediad at gefnogaeth TIL cyfrwng Cymraeg
- Hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn weithredol fel cryfder yn natblygiad plant, nid rhwystr

Mae gwaith achos eiriolaeth cwynion yn codi pryderon ynghylch hawliau plant lle mae mynediad at gymorth lleferydd ac iaith briodol yn cael ei ohirio, ei dynnu'n ôl yn anghywir, neu'n anodd ei herio. Byddai cryfhau adolygu, cyfranogiad a thryloywder yn hyrwyddo hawliau plant i gael eu clywed, eu cefnogi a'u diogelu, yn unol ag egwyddorion CCUHP.

Cwestiwn 11

A ellir newid yr amcanion i hyrwyddo effeithiau cadarnhaol ar hawliau plant?

Sylwadau:

Mae'r amcanion yn cefnogi hawliau plant, yn enwedig yr hawl i gael eu clywed a'u cefnogi i fynegi eu hunain.

Er mwyn cryfhau hyn ymhellach, gallai'r cynllun:

- Gyfeirio'n benodol at blant fel asiantau gweithredol yn eu gofal
- Pwysleisio cyfathrebu fel sail i urddas, cyfranogiad a lles
- Sicrhau bod profiad bywyd plant yn llywio gwerthuso a gwella

Mae eiriolwyr Llais yn cefnogi'n rheolaidd bobl sy'n codi pryderon am Therapi Iaith a Lleferydd ledled Cymru, gan gynnwys materion mynediad, rhyddhau, diogelwch, cyfathrebu, a chydlynu rhwng gwasanaethau. Er bod *Siarad Gyda Fi Cam 2* yn canolbwyntio ar gefnogaeth CIL cyffredinol a thargedig yn hytrach na THIL arbenigol, mae data eiriolaeth yn dangos bod bylchau rhwng y rhannau hyn o'r system yn cael eu profi fel rhai gofidus ac, ar adegau, yn anniogel. Byddai ystyried sut mae dulliau cyffredinol a thargedig yn rhyngweithio â gwasanaethau arbenigol yn cryfhau effaith gyffredinol y cynllun cyflawni.

Cwestiwn 12

Unrhyw sylwadau ychwanegol

Sylwadau:

Mae Llais yn croesawu uchelgais Siarad Gyda Fi Cam 2. Er mwyn gwireddu ei botensial llawn, rhaid i'r cyflawniad fod yn:

- Glir i deuluoedd
- Gyson ledled Cymru
- Wedi'i seilio ar yr hyn y mae pobl yn ei ddweud wrthym sydd bwysicaf: cael ein gwranddo, ein deall a'n cefnogi ar yr amser iawn
- Wedi'i ariannu'n briodol

Er bod y cynllun yn nodi uchelgeisiau clir a fframwaith cryf ar gyfer gwella cefnogaeth lleferydd, iaith a chyfathrebu, mae'n llai clir sut y bydd y ddarpariaeth yn cael ei hariannu a'i hadnoddau'n cael eu darparu yn ymarferol. Hoffem weld mwy o fanylion ynghylch a fydd adnoddau ychwanegol ar gael, a sut y cefnogir y ddarpariaeth ar draws sectorau ac ardaloedd lleol, a fyddai'n helpu i roi hyder y gellir gweithredu'r camau gweithredu arfaethedig yn gyson ac yn gynaliadwy.

Ar draws pob amcan yn y Cynllun, byddai Llais yn pwysleisio pwysigrwydd sicrhau y gellir cyflawni uchelgais gyda chapasiti cyflawni. Mae pobl yn dweud wrthym yn gyson fod prinder Therapyddion iaith a Lleferydd, oedi wrth gael mynediad at gymorth, bylchau rhwng asesiad ac ymyrraeth, ac anhawster cael mynediad at gymorth Cyfathrebu Cynyddol ac Amgen yn parhau i fod yn rhwystrau sylweddol. Bydd mynd i'r afael â'r materion strwythurol hyn yn bwysig er mwyn sicrhau bod Siarad Gyda Fi Cam 2 yn arwain at welliannau ystyrion ym mhrofiadau plant, yn hytrach na mwy o adnabod heb y gefnogaeth i ddilyn drwodd.

Yn aml, mae pobl yn dweud wrthym pan nad yw cyfrifoldeb am gefnogaeth lleferydd, iaith a chyfathrebu yn glir, ei bod hi'n anoddach datrys problemau, a bod teuluoedd yn teimlo eu bod yn cael eu trosglwyddo rhwng gwasanaethau. Byddai atebolrwydd clir am wneud

penderfyniadau a chyflawni ar draws addysg, iechyd ac awdurdodau lleol yn helpu teuluoedd i wybod at bwy i droi a gwella hyder yn y system.

Mae Egwyddorion y Bobl yn darparu lens gref i barhau i lunio'r gwaith hwn, gan sicrhau bod cefnogaeth lleferydd, iaith a chyfathrebu nid yn unig yn effeithiol, ond yn ddynol, yn gynhwysol ac yn seiliedig ar hawliau.